

ומשנין: **לא**. אין היא חולקת. אלא אף הברייטא מדברת בלויה וישראלית. ואף משנתנו סוברת שנבדקות בהן שש עשרה אמהות.

ומאי דקתני במשנתנו "מוסיפין עליהן עוד אחת", אין הכונה לאם אחת בלבד, אלא לזוג אחת. כלומר, לכל זוג מארבעת הזוגות הנבדקות, מוסיפים עוד זוג אחד של שתי אמהות, אמה ואם אמה. נמצא שיש ארבע אמהות בכל אחד מארבעת הזוגות, שהן שש עשרה אמהות.

אמר רב יהודה אמר רב: משנתנו זו, רק לדברי רבי מאיר היא, המצריך בדיקה ביחוס של כל משפחה, אפילו לא יצא עליה ערעור של פסול.

אבל חכמים אומרים: כל המשפחות — בחזקת כשרות הן עומדות, ואינן צריכות בדיקה אלא אם כן יצא עליהן ערעור של פסול.

ותמיהה הגמרא: **איני!** לא יתכן שאמר רב שמשנתנו אינה אלא לדברי רבי מאיר, ואינה לפי דברי חכמים.

שהרי, והאמר רב חמא בר גוריא אמר רב: משנתנו, המצריכה בדיקה של האמהות ליוחסין, מדברת רק בשקורא עליו ערער על משפחה זו, שהעידו עליה שני עדים שיצא עליה קול פסול. אבל סתם משפחה, בחזקת כשרות היא עומדת.

ומזה שהעמיד רב את משנתנו דוקא במשפחה שקרא עליה ערער, ולא במשפחה סתם, מוכח שהוא מפרש אותה אף לחכמים, שגם הם סוברים שסתם משפחות בחזקת

והוינן בה: **ואיהי נמי תבדוק ביה בדידיה** [האשה בבעל] באמותיו, אם כשר הוא או לא?

ומשנין: **מסייע ליה התנא במשנה לדברי רב.**

דאמר רב יהודה אמר רב: לא הוזהרו כהנות כשרות לינשא לפסולים לכהונה. כגון חללים וגרים ועבדים משוחררים. לפי שלא אסרה התורה פסולים אלו, אלא לכהנים זכרים.

ואף שאסורות הן במזזרים — כיון שלא הקפידה תורה ביחוס כהונה לנקבות, אף חכמים לא עשו בהם מעלה ליוחסין, להצריך בדיקה משום פסולי קהל.

רב אדא בר אהבה תני בברייטא: ד' זוגות אמהות, שהם שתיים עשרה נשים. שבכל זוג ישנן שלש אמהות. וכל אם הצריכה בדיקה, נבדקת עמה אף אמה, ואם אמה.

במתניתא תנא: ד' זוגות אמהות, שהם שש עשרה נשים. שעל כל זוג שבמשנה, הוא מוסיף עוד שני דורות למעלה. וכל אם הנבדקת, נבדקת עמה אף אמה, ואם אמה, ואם אם אמה.

והוינן בה: **בשלמא לרב אדא בר אהבה,** השונה בברייטא "שתיים עשרה", שפיר מוקים לה לברייטא זו בלויה ובת ישראל, שהרי כך שנינו במשנתנו: לוויה וישראלית, מוסיפין עליהן עוד אחת.

אלא מתניתא, הברייטא האומרת "שש עשרה", האם נימא פליגא, חולקת היא על משנתנו?

ומשנינן: משום דאמר מר: ששם [בלשכת הגזית] היו יושבים הסנהדרין בבוקר, החל מזמן הקרבת התמיד של שחר, עד זמן הקרבת התמיד של בין הערביים, והם היו מייחסים כהונה ומייחסים לזיה, שהיו בוררים את הכהנים המיוחסים הכשרים לעבודה במזבח, ואת הלויים הכשרים לעמוד על הדוכן לשורר. וגם היו בודקים את הישראלים שהיו שוחטים את הקרבן [ששחיטה כשירה בזר], שגם הם יהיו מיוחסים.

שנינו במשנה: ולא בודקין מסנהדרין ולמעלה.

והוינן בה: מאי טעמא?

ומשנינן: משום דתני רב יוסף: כשם שבית דין צריכים להיות מנוקין בצדק [יראי אלהים, אנשי אמת, ושונאי בצע], כך הם צריכים להיות מנוקין מכל מום. כלומר, מפסול יוחסין.

[ודוקא סנהדרין גדולה של שבעים ואחד, או סנהדרין קטנה של עשרים ושלושה. אבל בסתם בית דין של שלושה, לא נוהג דין זה].

אמר מרימר: מאי קראה [מהו הפסוק] שממנו דרשו חכמים דין זה? —

דכתיב בשיר השירים [פרק ד]: "כולך יפה רעיתי, ומום אין בך".

ודחינן: ואימא למומא ממש נתכוין הכתוב, שלא יהיה בהם מום בגופם, ומנלן שהכונה בפסוק לפסול יוחסין?

אלא, אמר רב אחא בר יעקב: יש ללמוד זאת מדאמר קרא לגבי שבעים הזקנים

כשרות הן עומדות. ואיך אמר רב יהודה משמו, שמשנתנו רק לדברי רבי מאיר היא?

ומשנינן: שני האמוראים נחלקו בדברי רב. ומאן דמתני, מי ששונה בשמו של רב הא, את האימרה שמשנתנו אינה לדברי חכמים, לא מתני, אינו שונה בשמו של רב הא, את האימרה שמשנתנו מדברת במשפחה שנקרא עליה ערער.

איכא דאמרי, יש אומרים שכך נשנו דברי שני האמוראים בשמו של רב:

א. אמר רב יהודה אמר רב: זו דברי רבי מאיר. אבל חכמים אומרים: כל משפחות בחזקת כשרות הן עומדות.

ב. אמר רב המא בר גוריא אמר רב: אם קורא עליו [על משפחה זו] ערער, צריך לבדוק אחריה אף לדברי חכמים.

ולא אמר זאת רב בפירוש משנתנו, אלא כדין בפני עצמו. ולפי זה, אין כאן שום סתירה בדברי רב.

שנינו במשנתנו: אין בודקין מן המזבח ולמעלה.

והוינן בה: מאי טעמא?

ומשנינן: משום דאי לאו דבדקה, אם לא בדקו את אביה ומצאוהו כשר, לא הוּוּ מסקי [לא היו מעלים] ליה לעבודה.

שנינו במשנתנו: ולא בודקין מן הדוכן ולמעלה.

והוינן בה: מאי טעמא?

[במדבר יא] "והתיצבו שם עמך עם משה[]." ודרשינן: "עמך" — בדומים לך! כשם שאתה, משה, מיוחס, אף על סנהדרין של שבעים זקנים להיות מיוחסים.

ורחינן: ודלמא לא נדרשו דייני הסנהדרין שבאותה שעה להיות מיוחסין אלא משום שכינה ששרתה עליהם אז! כדכתיב שם "וירד ה' בענן, וידבר אליו, ויאצל מן הרוח אשר עליו, ויתן על שבעים איש הזקנים". אבל דייני סנהדרין סתם, שתפקידם רק לדון, אינם צריכים להיות מיוחסים.

אלא, אמר רב נחמן: אמר קרא בדברי יתרו למשה [שמות יח]: "וחקל מעליך, ונשאו אתך". ודרשינן: "אתך" — בדומים לך! שיהיו מיוחסים כמותך.

שנינו במשנה: כל מי שהוחזקו אבותיו משוטרי הרבים, אינו צריך בדיקה.

"שוטרי הרבים", היינו בתי דין של שלשה דיינים, שדנים דיני ממונות.

והוינן בה: למימרא, האם כונת המשנה היא לומר, דלא מוקמינן, שאין מעמידים בית דין בעלמא מדיינים שהם פסולים לבוא בקהל!?

ורמינהי סתירה לכך, מדברי המשנה במסכת סנהדרין: הכל כשרים לדון דיני ממונות, ואין הכל כשרים לדון דיני נפשות.

והוינן בה: "הכל כשרים", לאיתווי מאי? מה בא "הכל" לרבות?

ואמר על כך רב יהודה: לאיתווי, להביא דיין שהוא ממזר, ללמד שאפילו הוא כשר לדון.

וכיון שאף ממזר כשר לדון דיני ממונות בבית דין של שלשה, האיך אמרה משנתנו שהדיינים, אפילו בבית דין של שלשה, הם בחזקת כשרות ליוחסין?

אמר אביי: משנתנו מדברת בדיינים שבירושלים, ששם היו מקפידים על דיינים מיוחסים אפילו בדיני ממונות שנידונים בשלשה.

וכן תני רב שמעון בר זירא, בקידושי [במסכת קידושין של] דבי לוי: משנתנו, מדברת בדיינים שבירושלים.

שנינו במשנה: וגבאי צדקה משיאים לכהונה, ואין צריך לבדוק אחריהן.

והוינן בה: מאי טעמא בחזקת כשרים הם?

ומשנינן: משום דמנצו בהדי אינשי, שמתקוטטים עמהם בני אדם תדיר. דאמר מר, שכך שנינו: ממשכנים על הצדקה, ואפילו בערב שבת! והיינו, שנוטלים הגבאים משכון בכפיה ממי שמחויב בצדקה, אם אינו נותנה, ואפילו בערב שבת, שהוא זמן שאנשים טרודים. ומשום כך היו רגילים הנתבעים לבזות אותם, ולדבר בגנותם, ולכן, אם איתא, אם אכן היה, דאיכא, שהיה בגבאי הצדקה פסול משפחה, כבר היו מטיחים בהם האנשים שהם פסולים, ואית ליה קלא, והיה קול לפסול שלהם. ואם לא יצא עליהם קול פסול עד עתה, סימן הוא שהם כשרים.

אושפזיכניה [מארחן] ד[של] רב אדא בר אהבה, גיורא הוה [גר היה]. והוה קא מנצי איהו ורב ביבי [היו רבים הגר ורב ביבי] ביניהם על השררה של העיר.

[הרוצה לארח תלמיד חכם באכסנייתו, יארח מי שהוא כרב אדא בר אהבה]. כי הוא ידע למהפך ליה, לעסוק ולהפוך בזכותיה של מארחו, ולהשתדל בעבורו שיתמנה לשררה.

רבי זירא היה מטפל בהו, טרח והתעסק למען הגרים, לכבדם ולהושיכם בשררה.

ואף רבה בר אבוח היה מטפל בהו.

אך לעומת זאת, במערבא [בארץ ישראל], אפילו מינוי פשוט כמו "ריש כורי" [ממונה על בדיקת המידות, מלשון "כור" ולתך] לא מוקמי מינייהו [לא העמידו מהם]. והיינו, שאפילו למינוי פשוט כזה לא מינו גרים.

בנהרדעא, אפילו ריש גרנותא [שוטר הממונה על חלוקת המים להשקיית ששדות שלחין] לא מוקמי מינייהו, מהם.

שנינו במשנה: רבי יוסי אומר: אף מי שהיה חתום עד בערכי הישנה של ציפורי, אין בודקין אחריו.

והוינן בה: מאי טעמא?

ומשנינן: משום שבאותו בית דין, הוו דייקי [בודקים], ומחתמי. והיינו, שלא החתימו עד שאינו מיוחס על שטרותיהם.

שנינו במשנה: רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: אף מי שהיה מוכתב באסטרטיא של מלך.

אמר רב יהודה אמר שמואל: בחיילות של בית דוד דברה משנתנו, שהיו מגויסים לסירוגין לחודש ימים, וחוזרים לבתיהם. ושוב חוזרים לאחר חודש, וחוזר חלילה. וזהו לשון "אסטרטיא".

מר אמר: אנא עבידנא סררותא דמתא [אני אהיה הממונה על ענייני השררה בעיר]!

ומר אמר: אנא עבידנא סררותא דמתא!

אתו באו שניהם, רב ביבי והגר, בליווי רב אדא בר אהבה, לקמיה דרב יוסף, כדי שיכריע בוויכוח שביניהם.

אמר להו רב יוסף: תנינא, שנינו בברייתא: כתיב [דברים יז] "שום תשים עליך מלך, מקרב אחיך". ודרשין ממשמעות המילים "שום תשים" — כל משימות [שררות] שאתה משים, לא יהיה אלא מקרב אחיך ממש, ולא מקרב הגרים.

אמר ליה שאל רב אדא בר אהבה [שהתארח באכסנייתו של הגר] לרב יוסף: האם אפילו מי שאמו מישראל ורק אביו נתגייר, גם כן פסול לשררה? שהרי המארח שלי, אמו מישראל היא?!

אמר ליה רב יוסף: אם אמו מישראל, שפיר "מקרב אחיך" קרינן ביה, כי לא נתמעט מפסוק זה אלא מי שאמו גיורת.

וסיים רב יוסף את דבריו ואמר: מאחר ששניכם ראויים לשררה, נחלק אותה ביניכם.

הלכך, רב ביבי דנברא רבא, שאדם גדול בתורה הוא, ליעיין [ישגיח] במילי דשמיא. יתמנה לגבאות צדקה, וקציצת חיובה, וחלוקתה, וכן במינוי המתורגמנים והמפטירים בתורה.

ומר [בן הגר], ליעיין במילי דמתא. יתמנה לשאר צרכי הציבור בדברי הרשות.

אמר אביי: מאן דמשרי צורבא מרבנן באושפיוזיכניה, לאשרי כרב אדא בר אהבה.

לא כן הוא.

קיימא לן: אין ישראל יכול לבטל עבודה זרה של גוי, אלא רק הגוי יכול לבטלה.

וכתיב בדוד "ויקח את עטרת מלכם [עבודה זרה של עמון ששמה "מלכם"] מעל ראשו".

והוינן בה: האיך נטלה דוד, והרי עבודה זרה אסורה בהנאה?

והא אמר תירץ רב נחמן: **איתי הגיתי בא, וביטלה, ועל ידי כן הותרה בהנאה.**

ומוכח שנכרי היה. שאם לא כן, לא היה יכול לבטלה. וקשיא לרבי חנינא שאמר לא היו בצבא דוד אלא ישראלים מיוחסים.

ועוד קשה: הא אמר רב יהודה אמר רב: **ארבע מאות ילדים** [בחורים] היו לו לדוד בצבאותיו, וכולם בני יפת תואר היו, שנולדו לבני ישראל [ולא היו ילדי דוד] מנשים ששבו בני ישראל במלחמה, ומשום כך היו נוהגים כמשפטי הגויים.

וכולן היו מסתפרין "קומי" [מלפנים], ומגדלי בלורית מאחורי ערפם, וכולם היו יושבים בקרוניות של זהב.

והיו מהלכים בראשי הגייסות. והן הן "בעלי אגרופים" של בית דוד.

ומוכח, שהיו בצבא דוד אף מי שאינם מיוחסים, שהרי היו בני יפת תואר, שהיא נכרית!?

ומשנינן: הללו, לא היו משתתפים עם בני ישראל בתוך המלחמה, אלא **דאזלי לבעותי** [היו הולכים עמם רק כדי להטיל על האויבים אימה] **בעלמא**.

והיו כותבין על הכתב: "משפחת פלוני ופלוני, זמנה בחודש פלוני", ומבררים את ייחוסם.

אמר רב יוסף: **מאי קרא**, מהו הכתוב שממנו למדנו זאת? —

דכתיב [דברי הימים א ז]: "**והתיחשם בצבא המלחמה**".

וטעמא מאי נזהרו ביוחסין לענין הצבא?

אמר רב יהודה אמר רב: **כדי שתהא זכותן וזכות אבותם מפייעתן במלחמה.**

ומקשינן: **והאיכא**, הרי מצינו בין ראשי גיבורי צבא דוד גם את **צלק העמוני** —

מאי לאו, הלא קרוי הוא "עמוני" משום דאתי שהוא בא מ"עמוץ", ונתגייר. ומוכח שלא הקפיד דוד על יחוס חיליו.

ומשנינן: לא מזרע עמון היה, אלא היה קרוי "עמוני" משום דיתיב [ישב והתגורר] **בעמוץ**.

ותו מקשינן: **והאיכא**, הרי מצינו בין חיילי דוד את אוריה החתי —

מאי לאו, קרוי הוא כך משום דאתי מ"חת", ונתגייר?

ומשנינן: לא חיתי הוא, אלא דיתיב היה מתגורר בחת.

ותו מקשינן: **והאיכא** בין חיילי דוד את אתי הגיתי —

וכי תימא, שמא תאמר לתרץ, הכי נמי, גם הוא לא מזרע הגיתים היה, אלא דיתיב בנת

—